

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **MUDr. Z. S.**, bývajúcí v N., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. Z. L., advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v N., proti žalovanému: **M., spol. s r.o.** so sídlom v N., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. L. M., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v N., **o zaplatenie 4 138,34 eur**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Nové Zámky pod sp.zn. 16 C 63/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 27. novembra 2008 sp.zn. 9 Co 122/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 27. novembra 2008 sp.zn. 9 Co 122/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Zámky (súd prvého stupňa) rozsudkom z 13. apríla 2006 č.k. 16 C 63/2005-145 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi do 15 dní 28 364,-- Sk (941,51 eur). Žalobu vo zvyšku zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 19 794,-- Sk (657,04 eur).

Krajský súd v Nitre (odvolací súd) rozsudkom z 24. októbra 2006 sp.zn. 6 Co 164/2006 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní žalobcu napadnutej zamietajúcej časti tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 44 289,-- Sk (1 470,12 eur) a náhradu trov konania v sume 9 142,-- Sk (303,45 eur). V ostatnej napadnutej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Na rozdiel od súdu prvého stupňa, ktorý mal za to, že žalobca preukázal investície do nebytového priestoru žalovaného iba v sume 57 620,-- Sk (1 912,63 eur) z dôvodu ich vymaľovania, opravy podláh a klampiarskych prác (od ktorých nákladov bolo potrebné odpočítať žalobcom nezaplatené

nájomné), odvolací súd dospel k záveru, že žalobca preukázal aj investície do opravy a revízie elektrického zariadenia nebytového priestoru, náklady na murárske, obkladačské práce a odborné zámočnicke práce a tiež náklady na zakúpenie garníže a vykonanie iných pomocných prác.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (dovolací súd), konajúci o dovolaní žalovaného, rozsudkom z 30. apríla 2008 sp.zn. 5 Cdo 93/2007 zrušil rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 44 289,-- Sk (1 470,12 eur) a vo výroku o trovách konania, a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolací súd tak rozhodol majúc za to, že konanie odvolacieho súdu malo vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolací súd totiž z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil iné skutkové, a na ich základe aj iné právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci v potrebnom rozsahu opakoval dokazovanie. Odvolací súd pri svojom zmeňujúcom rozhodnutí prehodnotil výpovede svedkov, napriek tomu, že týchto sám nevypočul, a tak si nežadovánil rovnocenný podklad pre rozhodnutie o skutkových otázkach, najmä k otázke sporných účtovných dokladov, ktoré uznal bez toho, aby v odôvodnení uviedol, akým postupom sa k uznaniu týchto žalovaným spochybnených investícií dopracoval. Kým súd prvého stupňa vychádzajúc z výpovední ním vypočutých svedkov vo svojom rozhodnutí podrobne odôvodnil, prečo žalobu v časti o náhradu nákladov opravy a revízie elektrického zariadenia, murárskych a obkladačských prác, odborných zámočnických prác a garníž neuznal ako dôvodnú, odvolací súd svoje zmeňujúce rozhodnutie ničím neodôvodnil, pričom vychádzal len z výpovedí účastníkov a svedkov, ktoré boli vykonané pred súdom prvého stupňa, a neodstránil ani rozpory v skutkových zisteniach, ktoré vyšli najavo v odvolacom konaní. Odvolací súd si tak nežadovánil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (v ďalšom texte len „O.s.p.“), a preto boli jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery predčasné. Dovolací súd tiež ustálil, že rozsudok odvolacieho súdu je i nepreskúmateľný pre nedostatok odôvodnenia.

Po vrátení veci na ďalšie konanie odvolací súd nariadil na prejednanie odvolania žalovaného pojednávanie na deň 20. novembra 2008. Na tomto pojednávaní, potom, ako sa oboznámil so žiadosťou zástupcu žalovaného o odročenie pojednávania, vyhlásil uznesenie podľa ktorého „podľa § 156 ods. 3 O.s.p. odvolací súd rozhodne vo veci bez nariadenia

pojednávania a rozsudok vyhlási dňa 27.11.2008 o 9.00 hod. č. dv. 1. s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia bude zverejnené na úradnej tabuli, najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením.“

Odvolací súd potom dňa 27. novembra 2008 verejne vyhlásil rozsudok, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho odvolaní napadnutej zamietajúcej časti. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému, jeho zástupcovi, náhradu trov odvolacieho konania v sume, ktorú súd vyčíslil v písomnom vyhotovení rozsudku. V odôvodnení písomne vyhotoveného rozsudku uviedol, že v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. dôvody jeho rozhodnutia sa obmedzujú iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorý správne zistil skutkový stav a vec posúdil aj právne správne a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil.

Rozsudok odvolacieho súdu žalobca napadol dovolaním. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a pred rozhodnutím o jeho dovolaní odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia. Prípustnosť svojho dovolania žalobca vyvodil z ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. a odôvodnil ho dovolacími dôvodmi podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. V dôvodoch dovolania okrem iného uviedol, že odvolací súd nesplnil svoju povinnosť podľa § 157 ods. 2 O.s.p. riadne odôvodniť svoje rozhodnutie a adekvátne sa vypořadať so všetkými dôvodmi odvolania. Odvolací súd ignoroval aj svoju viazanosť právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho uznesení, ktorým bolo skoršie rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené, čím naplnil nielen dôvod prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p., ale aj dovolacie dôvody podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c /O.s.p. Odvolací súd postupoval v konaní svojvoľne a arbitrárne, čím porušil jeho základné právo na právnu ochranu a spravodlivý proces.

Žalovaný navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť. Uviedol, že podľa jeho názoru dovolanie žalobcu podľa § 238 ods. 2 O.s.p. nie je prípustné. Dovolací súd vyslovil svoj záväzný právny názor len pre prípad, že by odvolací súd chcel zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý spôsob rozhodnutia si odvolací súd ale nezvolil. Keďže odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, nemal dôvod opakovať dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Ak sa teda odvolací súd stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. obmedzil len

na skonštatovanie správnosti napadnutého rozhodnutia, nie je náležitá požiadavka žalobcu na podrobné zdôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po tom ako uznesením z 25. septembra 2009 sp.zn. 5 Cdo 258/2009 odložil vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a rovnako aj dôvodné.

Dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Vzhľadom na kasačný princíp, na ktorom je dovolacie konanie vo veľkej časti založené (novela vykonaná zákonom č. 384/2008 Z.z. zaviedla i prvky revízneho princípu, ktorý sa ale v danej veci neuplatnil), je nevyhnutné zabezpečiť, aby právne závery dovolacieho súdu boli v ďalšom konaní rešpektované. Preto i pre konanie po zrušení rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom platí zásada viazanosti nižšieho súdu vysloveným právnym názorom vyplývajúcim z ustanovenia § 226 O.s.p. Nižší súd je viazaný názorom dovolacieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva, ako aj pri aplikácii procesných predpisov. Viazanosť nižších súdov právnym názorom dovolacieho súdu platí za predpokladu, že sa po zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu skutkový základ vo veci nezmení natoľko, že je vylúčená aplikácia právneho názoru dovolacieho súdu na nový skutkový základ (pozri tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2002 sp. zn. 2 Cdo 104/2001, uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 2/2002, s.26).

Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu zakladá dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p

I keď Občiansky súdny poriadok nemá ustanovenie, ktoré by vyslovovalo viazanosť súdu, ktorý pôvodný právny názor vyslovil, ak sa vec v dôsledku opravného prostriedku podaného proti ďalšiemu rozhodnutiu znova stane predmetom opravného konania (porovnaj napr. R 68/1971), resp. inak povedané, zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nie je možné vyvodiť, že by odvolací súd nemohol už raz vyslovený právny názor vo veci v neskoršom odvolacom konaní zmeniť, k takej zmene môže dôjsť len v dôsledku právne tak významných udalostí (napr. nálezu ústavného súdu, či rozhodnutia dovolacieho súdu v iných obdobných veciach), v dôsledku ktorých sa odvolaciemu súdu sa bude javiť, že jeho skorší záver je už neudržateľný. Odvolací súd takú zmenu, vyvolanú dôležitou skutočnosťou, ale musí vo svojom novom rozhodnutí riadne odôvodniť.

Dovolací súd v odôvodnení svojho rozsudku z 30. apríla 2008 sp.zn. 5 Cdo 93/2007, ktorým zrušil predchádzajúci rozsudok odvolacieho súdu z 24. októbra 2006 sp.zn. 6 Co 164/2006 (ktorým bol sčasti zmenený rozsudok súdu prvého stupňa), jasne a zrozumiteľne uviedol dôvody, z ktorých mal za to, že skutkové zistenia odvolacieho súdu majú vážne nedostatky spočívajúce najmä v tom, že si odvolací súd nezadovážil rovnocenný podklad pre svoje rozhodnutie o skutkových otázkach a svoje rozhodnutie riadne ani neodôvodnil. Odvolací súd, hoci v ďalšom priebehu konania nedošlo k zmene procesnej situácie, vady svojho konania a rozhodnutia neodstránil a bez ďalšieho zmenil svoj predošlý záver o nesprávnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa o veci samej a odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil majúc za to, že je vecne správny, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia sa obmedzil iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP), ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (napr. II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06).

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP (napr. Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Vzhľadom na neodôvodnené nerešpektovanie záväzného právneho názoru dovolacieho súdu a nedostatky v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, pre ktoré je toto rozhodnutie nepreskúmateľné, musel dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Nitre zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. septembra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová